

Construirea teologiei sistematice

LECȚIA DOI

TERMENI TEHNICI ÎN
TEOLOGIA SISTEMATICĂ

THIRD MILLENNIUM

MINISTRIES

Biblical Education. For the World. For Free.

Pentru materiale video, suporturi de curs și alte resurse, vizitați Third Millennium Ministries la adresa thirdmill.org.

© 2012 by Third Millennium Ministries

Toate drepturile rezervate. Fără permisiunea scrisă a editurii Third Millennium Ministries, Inc., P.O. Box 300769, Fern Park, Florida 32730-0769, nicio porțiune din această publicație nu poate fi reprodusă în scopuri comerciale, în nicio formă și prin niciun mijloc, cu excepția unor citate scurte în vederea recenziei, comentariului sau studiului.

Dacă nu există alte precizări, toate citatele biblice sunt din Sfânta Scriptură – Biblia versiunea Dumitru Cornilescu revizuită. Copyrightul Bibliei Cornilescu © 1924 aparține British and Foreign Bible Society (Societatea Biblică pentru Răspândirea Bibliei în Anglia și Străinătate). Copyrightul © 2010 ediției revizuite în limba română aparține Societății Biblice Interconfesionale din România, cu aprobarea British and Foreign Bible Society.

DESPRE THIRD MILLENNIUM MINISTRIES

Înființată în 1997, Third Millennium Ministries este o organizație creștină nonprofit care furnizează **educație biblică gratuită în întreaga lume**. Ca răspuns la nevoia tot mai mare de formare biblică judicioasă a liderilor creștini de pe mapamond, noi creăm o programă de seminar multimedia ușor de folosit, finanțată prin donații, în cinci limbi de mare circulație (engleză, spaniolă, rusă, chineză mandarină și arabă) și o distribuim gratuit celor care au cea mai mare nevoie de ea, mai cu seamă liderilor creștini care nu au acces la educația tradițională sau nu și-o pot permite. Toate lecțiile sunt scrise, concepute și produse intern și sunt similare ca stil și calitate celor de pe History Channel[®]. Această metodă originală și eficientă pentru formarea liderilor creștini s-a dovedit foarte eficace în întreaga lume. Am câștigat Premiul Telly pentru o producție video remarcabilă în domeniul educației și utilizării animației, iar programa noastră este folosită în prezent în peste 150 de țări. Materialele Third Millennium apar sub formă de DVD-uri, materiale tipărite, *streaming* pe internet, transmisie televizată prin satelit și emisiuni de radio și televiziune.

Pentru informații suplimentare despre lucrarea noastră de slujire și pentru a afla cum vă puteți implica, vă rugăm să vizitați <http://thirdmill.org>.

Cuprins

I. Introducere.....	1
II. Orientare	1
A. Definiția	1
B. Termeni și concepte	2
1. Limbajul în general	2
2. Limbajul în Scriptură	3
C. Necesitatea	6
1. Mulți termeni — un concept	7
2. Un termen — multe concepte	7
D. Locul	8
III. Formarea	10
A. Termeni biblici	10
1. Accentuarea unui termen	10
2. Accentuarea unui înțeles	11
3. Crearea de noi înțelesuri	12
B. Termeni extra-biblici	13
1. Terminologie comună	13
2. Terminologie filozofică	14
3. Terminologie combinată	15
IV. Valori și pericole.....	16
A. Trăirea creștină	17
1. Punctul forte	17
2. Piedici	18
B. Interacțiunea în comunitate	19
1. Punctul forte	19
2. Piedici	20
C. Exegeza Scripturii	20
1. Punctul forte	22
2. Piedici	22
V. Concluzie	23

Construirea teologiei sistematice

Lecția doi

Termeni tehnici în teologia sistematică

INTRODUCERE

Ați observat vreodată că oamenii de aproape orice profesie, angajați în aproape orice tip de slujbă, își creează propriile obiceiuri de a comunica unii cu alții? Ei dezvoltă cuvinte și expresii care înseamnă lucruri speciale pentru ei, chiar dacă nimeni altcineva nu înțelege semnificația lor. Medici, avocați, mecanici, fermieri, constructori, nu contează ce ocupație avem, dezvoltăm mijloace speciale, uneori chiar modalități tehnice de a comunica unii cu alții.

În multe privințe, așa stau lucrurile și în teologia sistematică. Teologii sistematicieni își elaborează teologia folosind un vocabular special. Ei își creează propriile mijloace de comunicare unii cu alții prin termeni tehnici.

Aceasta este cea de-a doua lecție din seria, *Construirea teologiei sistematice*, o serie în care analizăm modul în care protestanții dezvoltă teologia sistematică. Am intitulat lecția aceasta - “Termeni tehnici în teologia sistematică” deoarece în cadrul ei vom vedea modalități în care anumite cuvinte și expresii speciale le permit teologilor sistematici să-și ducă sarcina la îndeplinire.

Lecția noastră se va împărți în trei părți principale. Mai întâi, ne vom face o *orientare* generală în privința termenilor tehnici din teologia sistematică: care sunt aceștia și ce loc dețin în sistematică. În partea a doua vom analiza *formarea* termenilor tehnici: modul în care sistematicienii au dezvoltat modalități speciale de comunicare a ideilor. În fine, în ultima parte, vom lua în considerare *valorile și pericolele* termenilor tehnici din sistematică, adică modul în care aceștia dezvoltă și limitează, eforturile noastre de a elabora teologia sistematică. Să începem cu o orientare de bază în ce privește termenii de specialitate.

ORIENTARE

Pentru a avea o perspectivă generală asupra acestui subiect, vom trata patru aspecte. Întâi, vom preciza la ce ne referim prin termeni tehnici, apoi vom explica relația dintre termenii teologici și conceptele teologice, în al treilea rând, ne vom concentra asupra necesității folosirii termenilor tehnici în disciplina sistematică și, în fine, vom descrie locul termenilor tehnici în procesul elaborării teologiei sistematice. Să definim, mai întâi, ce înseamnă termeni tehnici.

DEFINIȚIA

Când începem să studiem teologia sistematică, ne dăm seama imediat că trebuie să învățăm limbajul teologilor sistematicieni. Aceștia folosesc frecvent cuvinte și expresii

pe care noi nu le folosim în mod normal și, chiar atunci când folosesc cuvinte din vocabularul cotidiană, le întrebuințăm adesea în moduri neobișnuite. Aceste modalități speciale de a comunica sunt numite frecvent “termeni teologici tehnici”. Din perspectiva scopurilor noastre, am putea defini termenii teologici tehnici ca fiind “cuvinte și expresii cu înțelesuri specializate în teologie”.

Uneori, sistematicienii folosesc termeni tehnici pentru a face distincția între anumite concepte. De exemplu, expresia “teologie propriu-zisă” denotă studiul despre Dumnezeu și a naturii Lui Însuși. Ea vizează existența de Sine a lui Dumnezeu, transcendența Sa și alte aspecte asemănătoare. Prin contrast, termenul “teologie”, fără vreun alt descriptiv, denotă categoria mai generală referitoare la orice lucru discutat în relație cu Dumnezeu, precum doctrina despre om, păcat și mântuire.

De asemenea, termenii tehnici reprezintă câteodată modalități convenabile de rezumare a subiectelor complexe într-un cuvânt sau expresie. De exemplu, termenul tehnic “Trinitate” este doar un cuvânt care rezumă învățăturile foarte elaborate despre Dumnezeire. Într-o discuție teologică este mult mai ușor să se facă referire la “Trinitate” decât să se petreacă timp pentru a se explica toate aspectele complexe ale doctrinei, de fiecare dată când facem referire la ea. În orice caz, termenii tehnici teologici sunt cuvinte și expresii care au înțeles specializat în teologie.

După ce ne-am format o idee de bază cu privire la ce înseamnă termenii tehnici, să examinăm un alt subiect: relația dintre termeni și concepte. Ce legătură este între cuvintele pe care le folosim și ideile sau conceptele pe care le exprimă ele? În ce mod se potrivesc unele cu altele?

TERMENI ȘI CONCEPTE

Vom analiza acest subiect din două puncte de vedere. Mai întâi, legăturile dintre termeni și concepte în limbajul general și, apoi, legăturile dintre termeni și concepte în limbajul Scripturii. Să privim, mai întâi, la modul în care se leagă cuvintele și conceptele unele de celelalte în general.

Limbajul în general

Pentru cei mai mulți oameni, fiecare cuvânt pe care-l folosesc are o idee corespondentă. Majoritatea oamenilor tind să creadă că există o corespondență directă, biunivocă, între termeni și concepte.

Nu este greu să înțelegem de ce gândesc oamenii în felul acesta. Când observăm copii mici care învață să vorbească de la părinții lor, vedem că ei încep adeseori prin învățarea numelor de oameni, obiecte și acțiuni simple. O mamă va arăta spre ea și va spune “mami” sau va ține sus o bucată de pâine și va spune “pâine”. Pe măsură ce timpul trece, copiii învață tot mai multe cuvinte și asociază aceste cuvinte cu tot mai multe idei. Adulții care învață o a doua limbă încep frecvent cu un proces similar, învățând cuvânt cu cuvânt. La aceste niveluri elementare, este adevărat că noi asociem frecvent un singur termen unui singur concept.

Dar, dacă ne gândim mai profund, vedem că relația dintre cuvinte și idei este, de fapt, mult mai complexă. Putem rezuma câteva dintre aceste complexități în două afirmații simple. Pe de-o parte, mai mulți termeni pot descrie un singur concept, iar pe de alta, un singur termen poate descrie mai multe concepte. Să privim la ambele aspecte ale acestei probleme, începând cu faptul că mai mulți termeni pot descrie un singur concept.

Nu este greu să observăm că folosim frecvent mai mulți termeni pentru a exprima o singură idee. De exemplu, am o fiică pe care o cheamă Becky. Într-o conversație cu cineva, pot face referire la ea ca “Becky”, “fiica mea”, “soția lui Warren”, “mama lui Maggie”, “mama lui Lily”, “urmașa mea”, “singurul meu copil” și lista poate continua. În fiecare caz în parte, termenii au nuanțe ușor diferite, dar toți descriu același concept complex, referitor la acea persoană specială din viața mea.

Același lucru se întâmplă adesea în limbajul cotidian. Gândiți-vă la toate modurile în care puteți face referire la un ocean sau la o țară. Lucrurile stau la fel în orice limbă a lumii, mai mulți termeni exprimând același concept.

Pe de altă parte, este adevărat și că un singur termen poate descrie mai multe concepte. Pentru a înțelege acest lucru, studiați un dicționar al propriei voastre limbi pentru a vedea că un termen are mai multe sensuri, fapt care arată că un termen semnifică multe concepte diferite.

Să luăm doar un exemplu din vorbirea cotidiană. Să ne gândim la cuvântul “bar”, din limba engleză. Acest singur cuvânt poate însemna multe lucruri diferite: bară, barieră, recif, filon, interdicție, organizație profesională de avocați, bufet unde se servesc băuturi sau mâncare și multe alte lucruri. În funcție de modul în care este folosit, acest cuvânt și multe altele pot exprima diferite concepte.

Așadar, în limbajul comun există întotdeauna o corespondență biunivocă între termeni și concepte. În schimb, mai mulți termeni pot descrie un singur concept și un singur termen poate descrie mai multe concepte.

După ce am văzut modalitățile complexe în care termenii și conceptele se raportează unele la celelalte în limbajul general, să abordăm modul în care se regăsește acest tip de relație în limbajul Scripturii. Cum se leagă cuvintele și conceptele unele de altele, atunci când vine vorba despre Biblie? Este diferită situația? Sau este aceeași?

Limbaajul în Scriptură

Realitatea este că cea mai mare parte a Bibliei a fost scrisă în limbaj cotidian obișnuit. Prin urmare, la fel cum mulți termeni pot descrie același concept în limbajul obișnuit, mulți termeni pot descrie același concept în limbajul biblic. Și, exact cum un singur termen poate avea sensul mai multor concepte în vorbirea cotidiană, tot astfel un termen poate descrie mai multe concepte în Biblie. Să ne îndreptăm mai întâi atenția spre faptul că, în Scriptură, mai mulți termeni pot descrie un singur concept.

Un mod simplu de a observa această întrebuintare a limbajului e să privim la toți termenii biblici care descriu conceptul de viață creștină. Să luăm în considerare numeroasele modalități în care un singur scriitor, apostolul Pavel, face referire la viața creștină. El o numește “sfințire” în 1 Tesaloniceni 4:3, “credincioșie” în 1 Corinteni 4:17, “ascultare” în Romani 16:19, “umblare în Duhul” în Galateni 5:25, “asemănare cu Hristos” în Romani 8:29 și “transformare/schimbare” în 2 Corinteni 3:18. În toate aceste

cazuri, Pavel vorbește, în esență, despre același lucru: despre ceea ce am putea numi “viață sau trăire creștină”.

Există multe alte concepte în Scriptură care sunt descrise prin utilizarea unei terminologii diverse. De exemplu, să ne amintim toate denumirile folosite pentru Isus în Scriptură. Pe lângă faptul că este simplu numit “Isus” sau “Isus din Nazaret”, El este amintit și ca Hristos sau Christos în limba greacă, termen care reprezintă traducerea în greacă a termenului ebraic meshiach, însemnând “Unsul”. De asemenea, este numit adesea “Domnul”, în Fapte 1:21 și “Mântuitorul”, în 2 Petru 1:11, “Dumnezeu” în Tit 2:13, “Cuvântul” în Ioan 1:1, “al doilea Adam” în 1 Corinteni 15:45, “Fiul lui Dumnezeu” în Luca 1:35, “fiul lui David” în Matei 21:9, “Regele” în Luca 19:38, “Cel întâi născut din toată creația” în Coloseni 1:15 și “Mijlocitorul” în 1 Timotei 2:5. Desigur, toți acești termeni au conotații diferite, dar ei rămân un grup de cuvinte care arată spre aceeași persoană, Domnul și Mântuitorul nostru, Isus Hristos, cea de-a doua Persoană a Trinității. Așadar, am văzut că asemenea limbajului obișnuit, Scripturile folosesc frecvent, multiple cuvinte pentru a face referire la un singur concept.

Pe de altă parte, Scripturile folosesc și un singur termen pentru a face referire la mai multe concepte. Uneori acestea sunt cuvinte și concepte obișnuite, cu mai mică importanță în teologia sistematică. Însă, Scripturile fac așa și cu privire la o varietate de concepte foarte importante în teologie. Să luăm în considerare doi termeni din Scriptură care joacă un rol esențial în teologia sistematică. Mai întâi, termenul “justificare” și apoi “sfințire”.

Să începem prin abordarea familiei de cuvinte înrudite cu verbul din limba greacă a Noului Testament *dikaioō* (δικαίωω), cuvinte pe care noi le traducem, de obicei, prin “justificat/îndreptățit/socotit neprihănit” și “justificare/îndreptățire”. Noul Testament spune multe lucruri despre justificare, dar din perspectiva lecției noastre, vom lua în considerare doar două versete.

În Romani 3:28 Pavel scrie următoarele:

Pentru că noi credem că omul este socotit neprihănit prin credință, fără faptele Legii (Romani 3:28).

Cuvântul tradus “socotit neprihănit” în acest verset derivă din *dikaioō*. Aici și în multe alte pasaje, Pavel a vorbit clar despre *dikaioō* ca ceva ce se întâmplă “numai prin credință”, total în afara meritului uman. În sensul acesta, justificarea sau îndreptățirea înseamnă declarația de neprihănire care are loc atunci când creștinii cred în Hristos, iar neprihănirea Lui le este atribuită lor.

O a doua întrebuintare a termenului *dikaioō* apare în Iacov 2:24, unde citim:

Vedeți dar că omul este socotit neprihănit prin fapte și nu numai prin credință (Iacov 2:24).

Aici Iacov folosește *dikaioō*, tradus “socotit neprihănit,” într-un mod cu totul diferit de cel în care l-a folosit Pavel în Romani 3:28. Pavel spune că justificarea este “doar prin credință, fără fapte”, iar Iacov spune că justificarea este “prin fapte și nu doar prin credință”.

Interesant este faptul că, atât Iacov cât și Pavel, au apelat la exemplul lui Avraam pentru a-și argumenta punctul de vedere. Când analizăm discursul lui Pavel referitor la Avraam, în Romani 4:1-5, este clar faptul că el face referire la evenimentele din Geneza 15, când Avraam l-a crezut pe Dumnezeu și această credință i-a fost considerată ca neprihănire. Aceasta a fost justificarea inițială a lui Avraam, moment în care Dumnezeu l-a declarat pentru prima dată neprihănit, numai prin credința lui.

Însă, Iacov face referire la evenimentele din Geneza 22, care au loc la circa 30 de ani după evenimentele din Geneza 15. În Geneza 22, Dumnezeu l-a testat pe Avraam pentru a scoate în evidență credința lui, poruncindu-i să-l jertfească pe fiul său, Isaac, pe muntele Moria. Iacov 2:23 spune că, în acest fel, credința precedentă a lui Avraam a fost “împlinită”. În cazul acesta, Iacov nu vorbește despre declarația inițială de neprihănire a lui Avraam, ci despre “dovada” sau “justificarea” neprihănirii lui.

Prin urmare, este clar că autorii Noului Testament au folosit termenul grecesc *dikaioō* în cel puțin două moduri distincte.

Ceea ce am observat despre justificare/îndreptățire nu este un lucru neobișnuit. Să luăm în considerare, de exemplu, familia de cuvinte înrudite cu verbul *hagiazō* (ἁγιάζω), tradus prin “sfinți,” “sfînțire,” “sfînțit” și chiar “sfânt”. Această familie de termeni descrie mai multe concepte nou-testamentare. În sensul acesta, vom vedea trei concepte diferite la care apostolul Pavel face referire folosind acest termen.

Mai întâi, în 1 Corinteni 6:11 citim următoarele:

Ați fost spălați, ați fost sfînțiți, ați fost socotiți neprihăniți, în Numele Domnului Isus Hristos și prin Duhul Dumnezeului nostru (1 Corinteni 6:11).

În acest pasaj, Pavel folosește termenul “sfînțit” sau *hagiazō* (ἁγιάζω) cu referire la ce face Dumnezeu atunci când o persoană vine prima dată la Hristos, pentru a descrie modul în care acea persoană este făcută acceptabilă înaintea Lui și despărțită de păcat. Uneori, aceasta este numită sfînțenie pozițională. Ne dăm seama că asta a vrut să spună, prin ceilalți termeni pe care-i folosește în contextul imediat. El vorbește despre corinteni numindu-i “spălați” - curățiți de păcatele lor, “sfînțiți” - făcuți sfînți și acceptabili înaintea lui Dumnezeu și “justificați/socotiți neprihăniți” - declarați neprihăniți prin credință. Aici termenul “sfînțiți” se referă la sfînțirea inițială pe care o primesc noii credincioși în momentul îndreptățirii, când sunt făcuți neprihăniți și sunt uniți definitiv cu Hristos.

O altă întrebuintare a termenului “sfînțit” (sau *hagiazō*) apare în 1 Tesaloniceni 4:3:

Voia lui Dumnezeu este sfînțirea voastră: să vă feriți de curvie (1 Tesaloniceni 4:3).

În pasajul acesta, Pavel face referire la ceva ce credincioșii trebuie să urmărească. Uneori, aceasta este numită sfînțenie progresivă. Pavel explică ce înseamnă să fii sfînțit, prin asocierea cu evitarea imoralității sexuale. Aici, *hagiazō* se referă la procesul continuu de evitare a păcatului de către credincioși, pe tot parcursul vieții lor.

Într-un al treilea pasaj, Pavel folosește termenul *hagiazō* și într-un alt mod. Iată ce scrie el în 1 Corinteni 7:14:

Căci bărbatul necredincios este sfințit prin nevasta credincioasă și nevasta necredincioasă este sfințită prin fratele; altminterea, copiii voștri ar fi necurați, pe când acum sunt sfinți (1 Corinteni 7:14).

În pasajul acesta Pavel folosește de trei ori familia de cuvinte asociată cu *hagiazō* în descrierea familiei în care un partener este necredincios iar celălalt este credincios. Mai întâi, el spune că soțul necredincios este sfințit, *hagiazō* prin soția sa credincioasă și că același lucru este adevărat pentru soția necredincioasă. În fine, el folosește forma de adjectiv a cuvântului pentru a le aminti corintenilor că și copiii acestor familii sunt “sfinți” sau sfințiți.

Pavel n-a vrut să spună că Dumnezeu separă acești necredincioși de păcat ca să-i facă acceptabili înaintea Sa, nici n-a intenționat să spună că, de fapt, copiii credincioșilor sunt mântuiți automat și nici că ei toți urmăresc trăirea sfântă. Din restul scrierilor lui este limpede că, pentru mântuire, este necesară credința mântuitoare. Aici se referă la ceea ce am putea numi sfințenie fără mântuire, conceptul conform căruia necredincioșii și copiii dintr-o familie cu cel puțin un părinte credincios devotat sunt sfințiți, în sensul că sunt puși deoparte față de restul lumii datorită prezenței celui credincios. Prin urmare, vedem că Pavel utilizează termenul *hagiazō* cu referire la experiența inițială a credincioșilor autentici, la urmărirea constantă a sfințeniei și la punerea deoparte a unor necredincioși, chiar și atunci când nu au nicio credință mântuitoare.

Ceea ce am văzut despre justificare și sfințire este valabil și în legătură cu multe alte cuvinte din Biblie teologic semnificative. Exact ca în limbajul obișnuit, un termen din Scriptură poate descrie mai multe concepte diferite. Aceste relații complexe între termeni și concepte în cadrul Scripturii duc la cea de-a treia preocupare a noastră, necesitatea termenilor și expresiilor tehnice în teologia sistematică.

NECESITATEA

Atunci când studenții se întâlnesc prima dată cu teologia sistematică, ei sunt adesea uluiți de ceea ce pare a fi o listă nesfârșită de termeni tehnici pe care trebuie să-i învețe. Nu vă pot spune de cât de multe ori am fost întreat: “De ce trebuie să învățăm toate aceste expresii tehnice? De ce nu putem să spunem lucrurile, pur și simplu, cum sunt în Biblie?”

Ei bine, la un anumit nivel, termenii tehnici nu sunt necesari. Ar fi posibil să se studieze, să se învețe și să se predea teologie chiar fără ei. Dar, la un alt nivel, ei sunt necesari pentru crearea unui sistem coerent al teologiei care include toată Scriptura. Deoarece legăturile între termenii și conceptele biblice sunt atât de numeroase, teologii sistematicieni au dezvoltat un vocabular special care este uneori artificial, dar care face comunicarea mult mai clară.

Această nevoie de claritate se vede mai limpede dacă este privită din ambele părți ale ecuației. Mai întâi, vom lua în considerare confuzia generată atunci când mulți termeni semnifică un singur concept și, apoi, vom vedea tipurile de confuzie care apar atunci când un singur termen descrie mai multe concepte în Biblie. Să examinăm, în primul rând, necesitatea termenilor tehnici atunci când mai mulți termeni din Biblie descriu un singur concept.

Mulți termeni — un concept

După cum am văzut, scriitorii biblici fac referire deseori la același concept fundamental folosind diferite expresii. Adesea, faptul acesta creează teologilor sistematicieni dificultăți în demersul ajungerii la claritatea pe care o doresc. De aceea, sistematicienii dezvoltă termeni tehnici pentru clarificarea a ceea ce au intenția să exprime. Pentru a exemplifica acest lucru, să analizăm modul în care vorbește Biblia despre conceptul de biserică.

Învățătura biblică despre la doctrina bisericii este, de obicei, numită “eclezioologie”. Acest termen tehnic este derivat din *ekklēsia* (ἐκκλησία), care reprezintă cuvântul pentru biserică în greaca Noului Testament. Imaginați-vă un grup de teologi care vin să țină un discurs în fața unei societăți teologice, despre orice subiect. Unul dintre ei ar putea începe astfel: “Astăzi voi discuta doctrina despre «Israelul lui Dumnezeu»”, al doilea ar putea continua spunând: “Eu voi discuta doctrina despre «templul lui Dumnezeu»”, iar altul ar putea spune: “Eu voi discuta despre «trupul lui Hristos»”.

Desigur că nu va fi imediat clar despre ce anume intenționează să vorbească acești teologi. În definitiv, în Scriptură, expresiile “Israelul lui Dumnezeu”, “templul lui Dumnezeu” și “trupul lui Hristos” pot face referire la multe lucruri, altele decât biserica. “Israelul lui Dumnezeu” s-ar putea referi la națiunea Israel, “Templul lui Dumnezeu” s-ar putea referi la templul din Vechiul Testament, iar “Trupul lui Hristos” se poate referi la trupul fizic al lui Isus. Cine și-ar da seama despre ce vorbesc ei?

Nu e deloc greșit să se vorbească despre biserică în aceste moduri. Noul Testament face referire conceptul de biserică folosind aceste sintagme și multe altele. Totuși, nu este greu de imaginat genul de confuzie pe care o vor determina aceste afirmații. N-am putea fi siguri dacă teologii au plănuțit să vorbească despre același subiect sau despre subiecte diferite. Pentru a evita acest fel de confuzii, sistematicienii adoptă, de obicei, termenul “eclezioologie” ca termen tehnic pentru discuțiile despre învățătura biblică pe tema bisericii.

Cu alte cuvinte, confuzia apare din cauză că mai mulți termeni biblici fac referire la același concept. Dar confuzia aceasta poate fi eliminată atunci când teologii folosesc termeni tehnici pentru a clarifica înțelesul acestor termeni.

Un termen — multe concepte

Sistematicienii dezvoltă termeni tehnici și pentru a evita confuzia creată de faptul că un sigur cuvânt sau expresie poate însemna multe lucruri diferite în Scriptură. De aceea, pentru a comunica în mod clar, ei dezvoltă definiții specifice și adesea superficial limitate pentru termeni tehnici.

De exemplu, modul să vedem modul în care folosim termenii “justificare” și “sfințire” în teologia sistematică. Odată cu Reforma protestanții au dezvoltat o modalitate de descriere a *ordo salutis* (ordinea administrării mântuirii indivizilor) în contrast cu teologia romano-catolică. În vocabularul tehnic protestant, justificarea este declarația inițială de neprihănire prin care Dumnezeu atribuie neprihănirea lui Hristos unei persoane. Justificarea este monergistică, adică este întrutotul lucrarea lui Dumnezeu, iar ființele umane sunt complet pasive. Totuși, sfințirea este definită în *ordo salutis*

protestantă ca fiind procesul continuu de căutare a sfințeniei, care urmează după justificare. În sensul acesta, sfințirea nu este monergistică, ci sinergistică, implicându-L nu doar pe Dumnezeu, ci și voința umană. Aceste distincții sunt foarte importante pentru teologia protestantă.

Dar, imaginați-vă teologi ce explică doctrina despre sfințire și care se simt liberi să folosească termenii “justificare” și “sfințire” în toate modurile în care am observat că apar în Noul Testament.

Ne-am putea ușor aștepta ca teologii să spună mai întâi: “Sfințirea are loc după justificare”. Această afirmație se potrivește bine cu ordinea mântuirii în teologia protestantă. Dar, acei teologi care nu sunt preocupați de păstrarea vocabularului tehnic al protestantismului ar putea spune, de asemenea, ulterior: “Sfințirea se produce simultan cu justificarea”. Ei ar putea spune acest lucru, fiindcă Noul Testament folosește termenul sfințire cu referire la sfințenia inițială care e acordată unei persoane, atunci când este justificată. Teologii care nu sunt preocupați de vocabularul tehnic protestant ar mai putea spune apoi: “Sfințirea se produce fără justificare”. Ei ar putea afirma acest lucru, deoarece Noul Testament vorbește despre sfințirea copiilor și partenerilor de viață necredincioși ai celor credincioși.

Toate aceste afirmații sunt biblice în sensul că ele folosesc cuvintele în modurile în care le folosește Biblia. Dar, nu e greu să observăm cât de ambigue sunt aceste afirmații. Dacă ar fi să auzim un teolog făcând toate aceste afirmații, una după alta, fără explicații detaliate, anumite întrebări ar apărea în mod natural. Care propoziție este adevărată? Nu pot fi toate adevărate. La prima vedere, vom avea tendința să spunem că aceste propoziții se contrazic unele pe altele.

Mai târziu vom vedea în detaliu modul în care teologii sistematici se ocupă de acest gen de problemă. Acum va fi suficient să spunem că sistematicienii încearcă să evite acest tip de confuzie prin dezvoltarea vocabularului tehnic sau specializat atunci când discută probleme cum ar fi sfințirea și justificarea. Ei definesc acești termeni în moduri limitate, care restricționează formulările pe care le fac.

După ce am văzut necesitatea termenilor tehnici în sistematică, să ne îndreptăm atenția spre locul pe care-l dețin aceștia în teologia sistematică.

LOCUL

Pe scurt, termenii tehnici constituie elementele de bază ale unei teologii sistematice. Într-o lecție precedentă am văzut că teologia sistematică protestantă urmează tiparele scolasticismului medieval, care s-a bazat foarte mult pe logica aristoteliană. În privința aceasta, teologia sistematică merge pe patru direcții principale. Mai întâi, ea dezvoltă definiții precise pentru termeni, apoi, folosește acești termeni pentru a formula propoziții, în al treilea rând, folosește aceste propoziții în silogisme, pentru a crea afirmații doctrinare și, în fine, își aranjează argumentele logice într-un sistem rațional de doctrine. Cu toate că nimeni nu urmează un proces strict liniar atunci când face teologie, această schiță reprezintă o modalitate utilă de a rezuma strategia de elaborare a teologiei sistematice.

Să analizăm un exemplu, pentru a ilustra ceea ce dorim spunem. Să presupunem că anumiți sistematicieni vor să discute subiectul morții lui Hristos. Mai întâi, ei vor crea

sau vor recurge la terminologia din vocabularul creștin tradițional. În cazul acesta, un număr de expresii speciale ar putea ocupa locul central, cum ar fi: “soteriologie” (învățătura despre mântuire), *historia salutis* (realizarea mântuirii de către Dumnezeu în istorie), “ispășire substitutivă” (ideea că Hristos a murit ca înlocuitorul asupra căruia Dumnezeu Și-a revărsat mânia Sa) și “*ordo salutis*” (ordinea în care mântuirea are loc în viața unei persoane). De asemenea, ei ar putea întrebuința termeni precum “credință mântuitoare”, “pocăință”, “iertare” și, desigur, “Hristos”.

Apoi, ei vor include într-un mod sau altul acești termeni în propoziții care exprimă elemente referitoare la învățătura Scripturilor despre moartea lui Hristos. De exemplu, e posibil ca ei să gândească sau să spună lucruri de felul următor: “Soteriologia se împarte în două sub-categorii importante: *ordo salutis* and *historia salutis*.” “Moartea lui Hristos a fost o ispășire substitutivă pentru credincioși.” “Ispășirea substitutivă a lui Hristos este singura speranță pentru iertarea și viața veșnică a unei persoane.” “Credința mântuitoare și pocăința sunt aspecte esențiale în *ordo salutis*.” Aceste propoziții și multe altele vor exprima adevăruri relevante pentru o discuție teologică despre moartea lui Hristos.

La un al treilea nivel, sistematicienii vor include propozițiile și termenii tehnici într-o afirmație doctrinară, menită a face legături logice între fapte sau adevăruri specifice. De exemplu, e posibil ca ei să spună sau să scrie un rezumat de felul următor: “Semnificația soteriologică a morții lui Hristos trebuie să fie văzută în lumina *historia salutis* și *ordo salutis*. Pe de-o parte, *historia salutis*, istoria mântuirii, a atins un moment culminant la moartea lui Hristos. Moartea Lui a fost o ispășire substitutivă care a asigurat iertarea veșnică a păcatelor. Pe de altă parte, niciun individ nu este efectiv iertat și mântuit până când beneficiile ispășirii lui Hristos nu-i sunt aplicate în *ordo salutis*. Când persoanele își exercită credința mântuitoare prin pocăința de păcatul lor și prin încrederea în Hristos pentru iertare, ele primesc viața veșnică.”

În cele din urmă, acești termeni tehnici, propoziții și afirmații doctrinare despre ispășirea lui Hristos îi vor duce pe sistematicieni la o perspectivă mai largă. Ei vor asocia discuția lor despre moartea substitutivă a lui Hristos cu structura de ansamblu a teologiei sistematice, căutând să răspundă la întrebări precum: “Cum se potrivește moartea lui Hristos în cadrul perspectivei de ansamblu a soteriologiei?”, “Cum se leagă soteriologia de alte doctrine precum teologia propriu-zisă, antropologia, ecleziologia și escatologia?”

Acest mod de examinare a procesului de elaborare a teologiei sistematice este oarecum artificial. În practică, toate aceste etape sunt în strânsă interdependență și formează rețele de multiple reciprocități. Atunci când teologii dezvoltă efectiv o teologie sistematică, ei sunt implicați tot timpul în toate cele patru etape. Dar, indiferent de ordinea în care lucrează, termenii tehnici constituie elementele de bază ale teologiei sistematice.

După ce am stabilit o orientare generală a termenilor tehnici în teologie, să ne îndreptăm atenția spre cel de-al doilea subiect principal din lecția aceasta: formarea termenilor tehnici. În ce mod iau naștere expresiile specializate pe care le folosesc sistematicienii?

FORMAREA

Îmi amintesc de un student frustrat de la seminar, care a venit la mine într-o zi după ora de curs, m-a privit și mi-a spus: “Sunt creștin de mulți ani, însă nu pot înțelege nici jumătate din cuvintele pe care le folosiți. De unde luați toate aceste cuvinte ieșite din comun?” M-am uitat la el și am spus: “Cele mai multe cuvinte pe care le folosesc nu vin de la mine. Mi le-am însușit de la sistematicieni.” Atunci el m-a privit și a spus: “OK, spuneți-mi atunci de unde au preluat ei aceste cuvinte.”

Am înțeles imediat că terminologia tehnică pe care o foloseam în seminar stârnise interesul acestui student, și a pus o întrebare foarte bună: „De unde vine tot acest vocabular specializat al teologiei sistematice?”

În realitate, termenii tehnici din sistematică sunt formați în mai multe feluri. Pentru a explora câteva din modurile în care au fost formați, vom privi în două direcții. Mai întâi, vom vedea că mulți termeni tehnici din teologia sistematică provin din termeni biblici și, apoi, vom vedea că mulți alții provin din surse extra-biblice. Să examinăm, pentru început, câteva din modalitățile în care sistematicienii își dezvoltă vocabularul special inspirându-se din Biblie.

TERMENI BIBLICI

Cei mai mulți creștini se simt mult mai în largul lor atunci când teologii folosesc expresii biblice. Noi dorim ca teologia sistematică să fie conform învățaturii Scripturii și, de aceea, pare să fie mult mai comod atunci când teologii folosesc o terminologie asemănătoare Bibliei. Chiar și așa, trebuie să realizăm că folosirea terminologiei biblice ca vocabular tehnic pentru teologie nu este atât de simplă precum pare.

Sistematicienii dezvoltă termeni tehnici din Scripturi în cel puțin trei moduri: prin accentuarea unui termen biblic mai mult decât alți termeni biblici care se referă la același concept, prin accentuarea unui înțeles al unui termen biblic mai mult decât alte înțelesuri biblice ale aceluși termen și prin crearea de noi înțelesuri pentru termeni biblici, înțelesuri care nu apar niciodată în Scripturi. Vom aborda în detaliu aceste trei abordări. Să începem cu faptul că sistematicienii accentuează termen biblic în defavoarea altora.

Accentuarea unui termen

Așa cum am văzut, scriitorii biblici folosesc frecvent mai mult de o singură expresie pentru a face referire la aceeași idee. Pentru a oferi claritate discursului lor, sistematicienii aleg frecvent unul dintre numeroșii termeni care se referă la un concept din Scriptură ca termen tehnic și îl folosesc aproape exclusiv.

Pentru a exemplifica ce avem în vedere prin aceasta, vom privi la doctrina despre regenerare. În sistematică, “regenerare” este un termen folosit pentru a descrie acea acțiune a lui Dumnezeu prin care o nouă viață spirituală este oferită unei persoane. Se referă la prima tranziție sau schimbare ce are loc atunci când o persoană trece din păcat și moarte, la o viață nouă în Hristos.

Mulți termeni în Scriptură fac referire la acest concept. Termenul “regenerare” este o traducere a cuvântului din greacă *palingenesia* (παλιγγενεσία), care apare numai de două ori în Noul Testament: în Matei 19:28 și în Tit 3:5. Tit 3:5 este singurul loc din Scriptură în care termenul “regenerare” este folosit într-un mod ce semnifică începutul vieții noi în Hristos. Însă, același concept este descris și de alți termeni. De exemplu, în Ioan 3:3 găsim expresia *gennaō anōthen* (γεννάω ἄνωθεν), tradusă “născut din nou” sau “născut de sus”, iar în 1 Petru 1:3 găsim cuvântul *anagennaō* (ἀναγεννάω), frecvent tradus “născut din nou”. În Iacov 1:18, cuvântul este *apokueō* (ἀποκυέω), care înseamnă simplu “a naște” sau “a da naștere la”, iar în Efeseni 2:10 se folosește termenul *ktizō* (κτίζω), care înseamnă “a crea”. În Galateni 6:15, conceptul de regenerare este indicat de termenul *kainē ktisis* (καινή κτίσις) sau “creație nouă”, iar în Efeseni 4:24 de *kainos anthrōpos* (καίνος ἄνθρωπος) sau “omul nou”.

Deși mulți termeni care fac referire la același concept, sistematicienii înclină să-i grupeze pe toți sub conceptul de “regenerare”. Acest termen biblic pentru conceptul vizat este preferat altora, pentru simplitate și claritate.

Accentuarea unui înțeles

Pe lângă accentuarea unui anumit termen biblic în defavoarea altora, sistematicienii creează termeni tehnici și prin accentuarea unui anumit înțeles al unui termen biblic față de altele.

După cum am văzut, autorii Scripturii folosesc adesea același termen cu referire la lucruri diferite. Unul dintre modurile în care sistematicienii încearcă să evite confuzia produsă de această situație este acela de accentuare a unui înțeles biblic al unui termen în defavoarea altor înțelesuri.

Toți teologii sistematicieni demni de încredere știu că termenul *dikaioō* (δικαίωω), tradus frecvent “justifica/socoti neprihănit” sau “justificare/îndreptățire” este folosit în diverse moduri în Noul Testament. După cum am văzut deja în lecția aceasta, termenul se referă la cel puțin două concepte distincte. În Romani 3:28 se referă la o declarație inițială de neprihănire numai prin credință, pe când în Iacov 2:24 se referă la dovada sau confirmarea credinței prin fapte.

Imaginați-vă ce s-ar putea întâmpla dacă sistematicienii ar folosi cu regularitate termenul justificare în ambele moduri. Dacă ar fi întrebați: “Cum este socotită neprihănită o persoană?”, unul ar spune: “O persoană este socotită neprihănită numai prin credință și nu prin fapte.”, iar altul poate spune: “O persoană este socotită neprihănită și prin fapte, nu doar prin credință.” Acest tip de discurs teologic va deveni ambiguu și derutant.

Un mijloc prin care sistematicienii evită acest gen de confuzie este transformarea cuvântului “justificare/îndreptățire” într-un termen teologic tehnic, prin accentuarea unuia dintre înțelesuri *dikaioō* în defavoarea celuilalt. Ca răspuns la învățăturile false ale bisericii romano-catolice, protestanții au accentuat înțelesul justificării ca “declarație de neprihănire”. Această justificare are loc doar prin har, prin credință și fără fapte. Astfel, când protestanții tradiționali folosesc termenul “justificare” fără alte precizări, la aceasta se referă.

Așadar, vedem că teologii sistematici depășesc confuzia care apare din înțelesurile variate ale termenilor din Biblie prin accentuarea unui înțeles al unui termen în defavoarea altora. Această alegere exprimă, apoi, valoarea unui termen teologic tehnic.

Pe lângă accentuarea unui singur termen sau a unui singur înțeles, sistematicienii dezvoltă termeni tehnici din limbajul biblic prin crearea de noi înțelesuri pentru termenii biblici. Cu alte cuvinte, ei folosesc cuvinte biblice în moduri în care ele nu sunt întrebuințate niciodată în Biblie.

Crearea de noi înțelesuri

Un exemplu binecunoscut pentru crearea de noi înțelesuri pentru termeni biblici este expresia teologică tehnică, “legământul harului”. Această expresie este folosită în teologia protestantă tradițională pentru a descrie relația lui Dumnezeu cu poporul Său, nu doar în Noul Testament, ci de-a lungul întregii istorii a Bibliei, de după căderea în păcat, până la revenirea lui Hristos, în glorie. Este un concept generic, care cuprinde toate legămintele divine de după căderea în păcat, prin Noe, Avraam, Moise, David și Hristos. Iată cum descrie *Mărturisirea de credință de la Westminster* legământul harului, în capitolul VII, secțiunea 3:

Deoarece prin căderea sa omul a devenit incapabil să obțină viața prin legământul bazat pe fapte, Domnul a binevoit să facă un al doilea (legământ), numit în mod curent “legământul harului”, prin care El oferă păcătoșilor, fără plată, viața și salvarea prin Isus Hristos.

Observați că Mărturisirea nu sugerează că termenul “legământul harului” apare în Biblie. Este evident că termenii “legământ” și “har” sunt biblici, dar ei nu apar în Scriptură sub formă de sintagmă și cu acest înțeles tehnic. Prin urmare, Mărturisirea de credință spune că acest aranjament este “numit în mod curent legământul harului”. Relația între Dumnezeu Tatăl și Fiul, care se dezvăluie de-a lungul întregii istorii biblice, este în mod obișnuit descrisă astfel de către teologi, dar nu de Biblie. Teologii sistematicieni au creat această terminologie tehnică folosind expresii biblice în moduri noi. Negreșit, conceptul exprimat de sintagma “legământul harului” este un concept biblic. Există unitate și armonie în toată activitatea mântuitoare a lui Dumnezeu în Biblie, iar această unitate este plină de har și evidențiată în legământ. Dar Scripturile nu au un termen pentru acest concept vast, astfel că teologii inventează acest termen tehnic pentru a-l exprima.

Așadar, vedem că teologii dezvoltă o terminologie tehnică folosind limbajul biblic în cel puțin trei moduri: accentuează un termen biblic în defavoarea altora, accentuează un înțeles al unui termen mai mult decât altele și dau noi înțelesuri termenilor biblici. Prin aceste mijloace, sistematicienii caută să asigure claritatea discursului despre credința creștină.

După ce am văzut modul în care teologii sistematici dezvoltă termeni tehnici pornind de la limbajul biblic, trebuie să abordăm cea de-a doua modalitate principală în care este conceput vocabularul special al teologiei sistematice, și anume faptul că sistematicienii își derivă terminologia și din surse din afara Scripturii.

TERMENI EXTRA-BIBLICI

Trebuie să ne amintim mereu că, pentru a duce la îndeplinire Marea Trimitere, teologii creștini au trebuit să învețe să comunice învățăturile creștine în diferitele culturi în care i-a așezat Dumnezeu. De aceea, teologii patristici s-au exprimat adesea în termeni neoplatonici, iar cei scolastici în terminologie aristoteliană. Din același motiv, teologii sistematici protestanți au continuat să urmeze porunca lui Hristos prin întrebuițarea de termeni extra-biblici, atât prin folosirea terminologiei din perioadele mai timpurii cât și prin împrumutarea termenilor de la culturile contemporane.

Există multe modalități în care termeni extra-biblici apar în teologia sistematică, dar noi vom studia trei abordări principale: sistematicienii adoptă o terminologie comună care le stă la îndemână, atribuie noi înțelesuri termenilor religioși și filosofici extra-biblici și combină adesea terminologia extra-biblică cu expresii biblice. Să abordăm mai întâi modul în care teologii sistematici folosesc modalitățile obișnuite de comunicare a lucrurilor care provin din afara Bibliei.

Terminologie comună

Probabil că modul cel mai simplu în care sistematicienii se inspiră din terminologia extra-biblică în explicarea învățăturile Scripturii este adoptarea vocabularului obișnuit al culturii lor. În perioada patristică, acest corp de termeni și expresii a provenit în general din greacă, limba principală a erudiților creștini din lumea mediteraneană a vremii respective. În perioada medievală, limba principală a învățaților creștini devenise latina iar în perioada modernă, diferitele limbi ale culturilor în care creștinismul a pătruns în mod semnificativ.

Unul dintre exemplele cele mai importante ale întrebuițării terminologiei extra-biblice obișnuite este termenul “Trinitate”. Cuvântul “Trinitate” a apărut în jurul anului 180 d.Hr., când Teofil din Antiohia a folosit termenul grecesc *trias* (τριάς) pentru a descrie natura trinitară a Dumnezeirii. Acest termen a fost tradus mai târziu în latină prin *trinitas*, însemnând “triadă.” Termenul trinitate nu apare nici în Biblie, nici nu era unul tehnic, filozofic sau religios. Era, pur și simplu, un cuvânt inventat din termenul obișnuit pentru trei. În cele din urmă, acest termen extra-biblic a ajuns expresia prin care teologii au exprimat faptul că Scripturile vorbesc uneori despre Dumnezeu ca fiind trei și alteori ca fiind unul. Episcopii au exprimat acest fapt la primul Conciliu de la Constantinopol, în 381 d.Hr.:

Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt dețin o singură Dumnezeire, putere și substanță, o demnitate care merită aceeași onoare și suveranitate co-eternă, în trei ipostaze foarte perfecte sau trei persoane perfecte.

Biserica s-a confruntat, atât în trecut, cât și în prezent, cu mai multe învățături false despre relațiile dintre Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt. Cu alte cuvinte, unele grupări au avut tendința de a sublinia în mod exagerat unitatea Tatălui, Fiului și Duhului Sfânt, pe când alții au accentuat în mod exagerat deosebirea dintre ei.

Pentru a reflecta întreaga învățătură a Scripturii despre unitatea și diversitatea Dumnezeirii, creștinii folosesc expresia extra-biblică “Trinitate” ca termen de specialitate care denotă faptul că Dumnezeu reprezintă “trei Persoane perfecte”, dar este “Unul singur în putere și substanță”. Întrebuințarea acestui termen extra-biblic ajută la clarificarea problemei în discuție. Dumnezeu este Trinitate.

În al doilea rând, sistematicienii creează înțelesuri noi pentru terminologia extra-biblică folosită în dezbaterile religioase și filozofice necreștine. Ei adoptă acești termeni și le modifică înțelesurile, astfel încât aceștia să se potrivească și să explice învățătura creștină.

Terminologie filozofică

Creștinii evanghelici obiectează adesea când realizează că mulți termeni din teologia sistematică provin din surse filozofice și religioase din afara Bibliei. Prin urmare, să luăm puțin timp și să discutăm despre aceasta. Avem dreptate să ne temem că teologii ar putea fi duși în eroare prin întrebuințarea unui vocabular diferit de ceea ce găsim în Biblie. De fapt, trebuie să ne ferim de invazia ideilor necreștine false în teologia creștină. Dar, în același timp, atât timp cât sistematicienii mențin Scripturile ca judecător final al tuturor învățăturilor, expresiile filozofice și religioase extra-biblice pot fi foarte folositoare.

Un exemplu de personaj biblic care face tocmai acest lucru apare în Fapte capitolul 17. Acesta este un pasaj binecunoscut, în care Pavel se adresează mulțimii în Areopag, la Atena. La un anumit moment în discursul său, Pavel citează cu conotație pozitivă din poezii grecești. Iată ce spune el în Fapte 17:28-29:

**După cum au zis și unii din poezii voștri: “Suntem din neamul lui...”
Astfel dar, fiindcă suntem de neam din Dumnezeu, nu trebuie să credem că Dumnezeirea este asemenea aurului sau argintului sau pietrei cioplite cu meșteșugirea și iscusința omului (Fapte 17:28-29).**

Expresia “suntem din neamul lui” fusese folosită de doi poeți greci, din perioade diferite: Cleanthes și Aratus. Însă, Pavel adoptă cu încredere această expresie păgână și spune în versetul 29: “Astfel dar, fiindcă suntem de neam din Dumnezeu...” Cleanthes și Aratus făceau referire la Zeus, liderul Panteonului grecesc, nu la Dumnezeul Bibliei, dar Pavel conferă terminologiei acestor poeți greci un înțeles creștin, insistând că Dumnezeul creștin, și nu Zeus, este Creatorul omenirii.

După exemplul lui Pavel, sistematicienii pot adopta o terminologie filozofică și religioasă necreștină, atât timp cât redefinesc termenii, pentru a face referire la concepte biblice.

Un context demn de atenție în care s-a întâmplat acest lucru are de-a face cu doctrina despre Hristos sau “hristologia”. Iată răspunsul bisericii în fața controverselor legate de Hristos, de la Conciliul de la Calcedon, în 451 d.Hr.:

[Hristos este] cu adevărat Dumnezeu și cu adevărat om... recunoscut în două naturi, fără confuzie, fără schimbare, fără divizare și fără

separare; deosebirea naturilor nefiind în niciun fel anulată de uniune, ci trăsăturile fiecărei naturi fiind păstrate și unindu-se pentru a forma o singură persoană și existență, nefiind despărțite sau separate în două persoane.

Această afirmație Îl descrie pe Hristos în cuvinte diferite de terminologia biblică. Conciliul s-a inspirat din surse extra-biblice și a vorbește despre naturile lui Hristos, spunând despre ele că sunt distincte, fiind “fără confuzie”, că nu se modifică una pe alta, fiind “fără schimbare”, dar că sunt, totuși, inseparabil unite într-o “singură persoană” a lui Hristos, fiind “fără divizare, fără separare”. De fapt, însuși cuvântul “persoană”, așa cum se folosește în contextul acesta, a fost probabil împrumutat din vocabularul juridic al vremii respective, în care “persoană” este un termen legal pentru identitatea individuală.

Acest limbaj tehnic sau de specialitate nu provine din Scriptură, dar este în acord cu Scriptura și este necesar pentru a comunica în mod clar doctrinele bisericii despre Hristos.

În al treilea rând, sistematicienii combină cuvinte biblice și extra-biblice, pentru a-și dezvolta vocabularul teologic de specialitate.

Terminologie combinată

Acest gen de combinație apare în multe moduri diferite, unele mai remarcabile decât altele, dar un exemplu clar poate fi găsit în doctrina despre sfințire. După cum am văzut, termenul sfințire este întrebuințat într-o diversitate de moduri în Noul Testament. Aceste întrebuințări ale termenului au creat ocazia de combinare a termenului sfințire care provine din Biblie, cu adjective care nu decurg din Scriptură. În primul rând, observăm că, în 1 Corinteni 6:11, verbul *hagiazō* (ἀγιάζω) semnifică schimbarea care apare la o persoană atunci când crede în Hristos. În al doilea rând, vedem că 1 Tesaloniceni 4:3 folosește verbul *hagiazō* pentru a indica o creștere continuă în sfințenie, pe care creștinii trebuie s-o experimenteze în viața lor zilnică.

Sistematicienii au adus claritate doctrinei despre sfințire, vorbind despre diferite tipuri de sfințire. Ei vorbesc despre sfințirea care apare în momentul când persoana crede ca “sfințire definitivă”, combinând cuvântul extra-biblic “definitiv” cu termenul biblic “sfințire”, pentru a arăta că acest fel de sfințire este odată pentru totdeauna, iar aceasta așează o persoană într-o stare de sfințenie, de separare de lume și de consacrare față de Dumnezeu. Termenul “sfințire progresivă” este folosit pentru a denota experiența progresivă, continuă, de creștere în sfințenie, de creștere în separare față de lume și consacrare față de Dumnezeu pe tot parcursul vieții. În cazul acesta, cuvântul “sfințire” provine din Biblie, dar cuvântul “progresiv” își are proveniența din afara ei. După cum vă puteți imagina, acești termeni tehnici rezultați dintr-o astfel de combinare pot fi foarte utili. În loc de a vorbi, pur și simplu despre sfințire, amendamente de genul acesta ajută la clarificarea a ceea ce doresc să comunice teologii. Ele îi ajută să distingă uzanțele diferite ale termenului “sfințire” în Scripturi.

Prin urmare, observăm că teologii elaborează termeni tehnici în două moduri principale: se inspiră din Scriptură și din afara ei. Prin aceste mijloace, teologii oferă o

terminologie care clarifică discursul și slujesc ca elemente de bază pentru dezvoltarea teologiei sistematice.

După ce am dobândit o perspectivă generală asupra termenilor tehnici din teologia sistematică, văzând cum iau naștere, să ne îndreptăm atenția spre al treilea subiect: valorile și pericolele termenilor tehnici.

VALORI ȘI PERICOLE

Care sunt avantajele și dezavantajele cuvintelor și expresiilor speciale pe care le găsim în teologia sistematică? La momentul acesta în cadrul lecției noastre, sunt sigur că mulți aveți impresii diferite în legătură cu tema termenilor tehnici. Unii sunteți probabil deja pregătiți să învățați tot ce puteți despre ei, pe când alții vă întrebați probabil dacă ceva atât de complicat merită tot efortul acesta. E important să nu supraestimăm sau să subestimăm modul în care limbajul tehnic sau de specialitate din teologia sistematică ne poate ajuta. O perspectivă echilibrată va fi atât pozitivă, cât și negativă, deoarece termenii tehnici prezintă avantaje și dezavantaje semnificative.

Pentru a analiza acest aspect, vom analiza vocabularul special al sistematicii în raport cu cele trei resurse principale pentru dezvoltarea teologiei creștine. În lecțiile trecute am sugerat că Dumnezeu a oferit creștinilor trei modalități majore de a învăța din revelația generală și din cea specială. Înțelegerea revelației speciale vine prin exegeza atentă a Scripturii, o resursă vitală pentru construirea teologiei creștine. Pe lângă aceasta, Dumnezeu ne cheamă să beneficiem și de revelația generală, acordând atenție altor două resurse. Vom accentua mai întâi una din dimensiunile revelației generale - interacțiunea în comunitate, învățând de la alții, mai ales de la alți creștini. Apoi vom sublinia o altă dimensiune a revelației generale - scoțând în evidență trăirea creștină, adică experiențele noastre personale de trăire pentru Hristos și de creștere în sfințirea personală.

Analizarea acestor resurse, care ne oferă informații pe diverse subiecte, ne ajută să dezvoltăm o teologie creștină responsabilă. Atunci când mărturia exegezei, a interacțiunii în comunitate și a trăirii creștine sunt în armonie și au greutate într-o anumită chestiune, nivelul nostru de convingere și încredere în legătură cu acea chestiune ar trebui să crească în mod normal. Dar, când aceste mărturii sunt lipsite de armonie și de mai puțină greutate, nivelul nostru de convingere și încredere ar trebui să fie în mod normal la un nivel scăzut în privința aceluși subiect. Aceste resurse interdependente: exegeza, interacțiunea în comunitate și trăirea creștină ne ajută în nenumărate feluri în dezvoltarea teologiei creștine.

Deoarece aceste resurse sunt atât de importante, vom analiza valorile și pericolele termenilor tehnici în disciplina sistematică prin prisma fiecăreia dintre ele. Vom analiza, mai întâi, termenii tehnici și trăirea creștină, apoi termenii tehnici în relație cu interacțiunea în comunitate și, în final, îi vom examina în legătură cu exegeza Scripturii. Să privim, mai întâi, la resursa teologică a trăirii creștine.

TRĂIREA CREȘTINĂ

Vă amintiți din lecția anterioară că trăirea creștină reprezintă procesul sfințirii personale. Această sfințire personală trebuie să se producă la cel puțin trei niveluri: conceptual, comportamental și emoțional. Sau, după cum am spus, sfințirea presupune dezvoltarea ortodoxiei, ortopraxisului și ortopatosului. Aceste trei dimensiuni ale trăirii creștine sunt interdependente, formând rețele de reciprocități multiple. Gândirea corectă - sau ortodoxia - influențează comportamentul (ortopraxie) și emoțiile (ortopatos). Comportamentul (ortopraxia) influențează modul în care percepem lucrurile (ortodoxia) și cum simțim în legătură cu ele (ortopatos). Și, desigur, sentimentele noastre (sau ortopatos) influențează profund modul în care ne comportăm (ortopraxis) și în care gândim (ortodoxie).

Nu avem timp să analizăm toate modalitățile în care termenii tehnici influențează această interdependență. Prin urmare, ne vom limita la o modalitate principală în care ele pot îmbunătăți și o modalitate în care ele pot împiedica trăirea creștină. Să privim, mai întâi, la modul în care vocabularul special al teologiei sistematice poate contribui la o dezvoltare a trăirii pentru Hristos.

Punctul forte

Unul din avantajele majore ale învățării termenilor tehnici pentru trăirea creștină este că ei servesc ca referințe simple pentru învățături biblice complexe. La început, lista expresiilor speciale care apar în teologia sistematică poate fi descurajatoare. Sunt, efectiv, atât de multe și par atât de greu de ținut minte. Însă, după ceva timp, termenii tehnici oferă, de fapt, marele avantaj de a simplifica lucrurile. Ne putem aminti învățăturile biblice complicate cu ajutorul unui termen tehnic și, apoi, să le aplicăm gândirii, comportamentului și emoțiilor noastre.

Imaginați-vă pentru un moment o persoană care nu cunoaște foarte bine teologia sistematică. De exemplu, oricât de surprinzător ar putea părea, am fost deseori întrebat de creștini începători: “Este Isus Dumnezeu sau Fiul lui Dumnezeu?” Nu e greu să înțelegi de ce oamenii sunt derutați în privința aceasta. Când citesc Biblia fără o cunoaștere a termenilor tehnici, ei nu au niciun concept la îndemână care să-i poată ajuta. Citesc un pasaj biblic și acesta pare să spună că Isus este Dumnezeu. Citesc un alt pasaj, iar acesta pare să spună că El este Fiul lui Dumnezeu, și I Se supune.

Nu e de mirare, deci, că adesea creștinii sunt contrariați când se ajunge la întrebări practice de genul: “Cui ar trebui să mă rog, lui Isus sau lui Dumnezeu? Dacă Isus ne-a învățat să ne rugăm Tatălui, atunci de ce așa de mulți creștini se roagă lui Isus?” La drept vorbind: “Dacă Isus ne-a învățat să ne rugăm Tatălui, atunci de ce Îi cântăm laude Duhului Sfânt?”

Pentru a răspunde la aceste întrebări cuiva care nu are cunoștințe despre limbajul teologic de specialitate trebuie mult timp și efort, necesitând studierea atentă a nenumărate pasaje biblice și rezumarea lor pentru o înțelegere concludentă. Această sarcină este atât de complexă, încât cei mai mulți credincioși începători renunță, pur și simplu, și fac doar ce-i văd pe alții făcând.

Dar, imaginați-vă pentru un moment, credincioși care cunosc vocabularul tehnic al teologiei sistematice. Dacă aceștia întreabă: “Este Isus Dumnezeu sau e Fiul lui Dumnezeu?” Sau dacă întreabă: “Să mă rog Tatălui sau Fiului sau Duhului?”, atunci răspunsul la întrebările lor este o sarcină mult mai simplă. De fapt, creștinii care cunosc vocabularul tehnic al sistematicii nici măcar nu ridică aceste întrebări, pentru că răspunsul poate fi dat printr-un singur termen tehnic simplu: Trinitatea. Dacă o persoană este conștientă de înțelesul acestui termen, atunci multe dintre aceste întrebări își primesc răspunsul aproape imediat și ne ajută să putem aplica aproape intuitiv răspunsul ortodox la ortopraxie și ortopatos. Capacitatea de a simplifica și a evoca învățături complexe este unul dintre cele mai mari beneficii pe care termenii tehnici le aduc trăirii noastre creștine.

Deși vocabularul special al teologiei sistematice poate contribui la trăirea creștină în multe feluri, trebuie să fim conștienți și de faptul că acesta poate prezenta și obstacole în fața sfințirii noastre.

Piedici

Uitându-mă la mine și la alții care ne-am familiarizat cu limbajul tehnic al teologiei sistematice, am văzut mereu un dezavantaj. Cunoașterea acestui vocabular poate duce la mândrie spirituală, lucru valabil mai ales în privința studenților teologi mai tineri.

Iată cum stă problema. Studenții teologi consumă multă energie intelectuală învățând termenii tehnici și-i găsesc a fi foarte ușor de întrebuințat. Dar, în același timp, cei mai mulți oameni nespecializați nu dețin abilitatea, timpul sau interesul să învețe aceste feluri de detalii. Deseori aceiași studenți încep să se considere superiori altora, care nu stăpânesc vocabularul tehnic al teologiei sistematice. Ei ajung atât de plini de mândrie, încât cred că, de fapt, un vocabularul elaborat înseamnă o mai mare sfințire. Dar nu așa stau lucrurile.

După cum am spus, creșterea în viața creștină, în sfințirea personală, nu decurge, pur și simplu, din conformarea gândirii noastre față de Scripturi (sau ortodoxie). Practicarea credinței și exprimarea adecvată a emoțiilor sunt la fel de importante. De fapt, cei mai mulți credincioși cresc în har chiar dacă nu-și însușesc vocabularul tehnic al teologiei sistematice. Putem înțelege și aplica Scripturile viața noastră chiar și fără asemenea cunoștințe.

Experiențele vieții precum persecuția, suferința și boala, contribuie adesea la sfințirea unei persoane cu mult mai mult decât simplul exercițiu intelectual de învățare a vocabularului tehnic. Așadar, oricât de important este să fim obișnuiți sau familiarizați cu expresiile și cuvintele speciale care apar în teologia sistematică, trebuie să fim mereu conștienți că aceștia pot fie o piedică în calea trăirii noastre creștine, dacă le permitem să ne ducă la mândrie spirituală, acel simțământ că suntem maturi în Hristos doar pentru că am învățat un vocabular special.

Pe lângă înțelegerea modului în care termenii tehnici pot aduce avantaje și dezavantaje trăirii creștine, trebuie să fim conștienți și de modul în care aceștia influențează interacțiunea noastră în comunitate.

INTERACȚIUNEA ÎN COMUNITATE

Interacțiunea în comunitate e o resursă principală pentru dezvoltarea teologiei creștine, fiindcă ne ajută să ne concentrăm pe sprijinul pe care ni-l oferă trupul lui Hristos. Putem vorbi despre trei dimensiuni importante ale interacțiunii în cadrul comunității creștine: moștenirea creștină, comunitatea creștină prezentă și judecata sau discernământul individual. Moștenirea creștină reprezintă mărturia lucrării Duhului Sfânt în biserica din trecut, prin care aflăm ce i-a învățat El pe înaintașii noștri spirituali. Comunitatea creștină din prezent reprezintă mărturia trăirii creștine de astăzi, adică ceea ce îi învață Duhul Sfânt pe alți credincioși din jurul nostru. Judecata sau discernământul nostru individual reprezintă mărturia concluziilor și a convingerilor noastre personale cu privire la chestiunile și lucrurile pe care le aducem în interacțiunea cu alții, în urma călăuzirii individuale a Duhului. Aceste dimensiuni ale comunității interacționează unele cu altele într-o varietate de moduri, formând rețele de reciprocități multiple. Moștenirea ne influențează comunitatea prezentă și judecățile individuale. Comunitatea mediază moștenirea noastră și influențează vederile personale, iar judecățile individuale mediază influențele moștenirii noastre precum și ale comunității prezente.

Având în minte această dinamică fundamentală a interacțiunii, să analizăm câteva dintre modurile în care vocabularul special al teologiei sistematice poate dezvolta sau limita interacțiunea comunității, analizând mai întâi o modalitate importantă în care termenii tehnici pot îmbunătăți interacțiunea în comunitate.

Punctul forte

Printre modurile cele mai bune în care termenii tehnici pot îmbunătăți interacțiunea comunității poate fi rezumat într-un singur cuvânt: comunicare. Când creștinii cunosc expresiile speciale pe care le-au dezvoltat sistematicienii și sunt capabili să le folosească, ei pot comunica mult mai eficient unii cu alții.

Pe de-o parte, putem să interacționăm mai eficient cu moștenirea noastră creștină atunci când cunoaștem limbajul disciplinei sistematice. Vasta majoritate a lucrărilor teologice, comentariile, crezurile, mărturisirile de credință și alte scrieri teologice din trecut fac uz frecvent de termeni tehnici, ca mod de rezumare a credințelor creștine. În mod special, teologia sistematică este preocupată de aceste moduri tradiționale de exprimare a lucrurilor. Prin urmare, termenii tehnici ai teologiei sistematice ne ajută foarte mult atunci când interacționăm cu creștinii din trecut.

De exemplu, dacă sunteți interesați de cunoașterea a ceea ce au învățat lideri ai bisericii precum Augustin, Aquino, Luther sau Calvin, veți fi extrem de avantajați dacă sunteți familiarizați cu termenii tehnici tradiționali. Fără îndoială că mulți termeni au fost inventați după vremea acestor oameni, dar, cu toate acestea, ei ne oferă modalități de raportare la scrierile lor, astfel încât să putem beneficia de pe urma a ceea ce i-a învățat Dumnezeu pe ei.

Pe de altă parte, și interacțiunea cu comunitatea prezentă poate fi dezvoltată, dacă noi și cei din jurul nostru împărtășim un vocabular teologic comun.

Data viitoare când sunteți la un curs sau la o conferință a bisericii, ascultați cu atenție modul în care vorbesc ceilalți credincioși unii cu alții despre teologie. Veți observa

foarte repede faptul că o comunicare bună are loc atunci când participanții sunt de acord în privința înțelesurilor termenilor pe care-i folosesc. Când nu sunt de acord, comunicarea lor este reținută și împiedicată.

Nu e oare bine că cei mai mulți protestanți folosesc termenul “justificare” cu sensul de “justificare doar prin credință”?! Vă puteți imagina problemele de comunicare, dacă am folosi termenul de justificare în moduri diferite? Nu este bine că putem vorbi despre “sfințire” și să știm despre ce vorbim?! Nu este un aspect pozitiv faptul că putem vorbi despre “umilința lui Hristos” și “înălțarea lui Hristos” fără să trebuiască să întrebăm la ce anume ne referim?! Cu cât cunoaștem și împărtășim mai mulți termeni tehnici, cu atât mai mult suntem capabili să comunicăm eficient unii cu alții.

Deși este adevărat că vocabularul special al sistematicii poate dezvolta interacțiunea noastră în aceste moduri și în alte privințe, la fel de valabil este și faptul că poate și limita interacțiunea în comunitate.

Piedici

Multe expresii speciale din teologia sistematică sunt arhaice și nu mai comunică astăzi așa cum se cuvine. Unele dintre ele provin încă din perioadele patristice și medievale, altele sunt vechi de câteva secole. Deși acești termeni tehnici au fost creați pentru a facilita comunicarea la vremea când au fost concepuți, ei sunt pur și simplu prea arhaici pentru a putea comunica adecvat în zilele noastre. Ca urmare, e posibil ca noi să învățăm acești termeni vechi, însă mulți oameni din jurul nostru nu-i vor învăța, iar interacțiunea comunității poate fi astfel extrem de limitată.

Întâmpin frecvent această problemă atunci când explic doctrina despre uniunea ipostatică a naturilor lui Hristos în Persoana Lui unică. Cât de mulți oameni cunosc măcar ce înseamnă cuvântul “ipostază”? Probabil noi credem că știm ce înseamnă termenii “natură” și “persoană”, dar ne referim la ceva cu totul diferit astăzi decât la ce se refereau creștinii din vechime.

Așadar, atunci când ne însuși terminologia tehnică a teologiei sistematice, trebuie să fim atenți să înțelegem că aceasta poate și să împiedice sau să limiteze comunicarea din cadrul comunității.

După ce am văzut cum unii termeni tehnici se raportează la trăirea creștină și la interacțiunea în comunitate, ne vom îndrepta atenția spre cea de-a treia resursă teologică principală: exegeza Scripturii. În ce mod influențează expresiile și termenii speciali ai disciplinei sistematice interpretarea Bibliei?

EXEGEZA SCRIPTURII

Exegeza este vitală pentru dezvoltarea întregii teologii creștine, fiindcă reprezintă accesul nostru direct la revelația specială a lui Dumnezeu în Scriptură. Am sugerat într-o altă lecție că este important să înțelegem cele trei moduri principale în care Duhul Sfânt a călăuzit biserica pentru a interpreta Scriptura. Am numit aceste categorii generale: analiza literară, istorică și tematică. În primul rând, analiza literară privește la Scripturi ca la un tablou, o operă de artă, concepută de autori umani sub inspirație divină, ca să-și

influențeze destinatarii prin trăsături literare distincte. În al doilea rând, analiza istorică privește la Scripturi ca la o fereastră spre istorie, o modalitate de a percepe și învăța din evenimentele istorice din vechime pe care Scripturile le consemnează. În fine, analiza tematică tratează Scriptura ca o oglindă, o modalitate de reflecție la întrebări și subiecte care sunt de interes pentru noi. De fiecare dată când interpretăm Biblia, operăm într-o anumită măsură sau alta cu toate cele trei tipuri de analiză, fiindcă ele sunt interdependente. De asemenea, ele formează rețele de reciprocități multiple. Totuși, e posibil ca la un anumit moment dat să accentuăm mai mult o abordare față de celelalte, în funcție de nevoile și scopurile noastre.

Teologia sistematică utilizează abordările tematice ale Scripturii mai mult decât orice altă strategie exegetică. Sistematicienii caută să afle ce învață Biblia despre subiecte sau teme de interes special pentru ei. Cu alte cuvinte, sistematicienii abordează Scripturile cu întrebări referitoare la doctrine specifice.

Ei adresează întrebări de genul: “Ce spune Biblia despre Dumnezeu?”, “Ce spune ea despre omenire?”, “Ce spune despre mântuire?” Examinează Scripturile și adună informații dintr-un pasaj sau altul pentru a afla răspunsuri biblice la întrebările lor. Una din marile provocări pe care le întâmpină sistematicienii în procesul acesta este găsirea acelor porțiuni ale Scripturii care abordează întrebările lor. “Discută acest pasaj despre respectiva doctrină?”. “Vorbește acel pasaj despre acest subiect sau celălalt?” Câteodată, alegerea unui anumit pasaj este evidentă, dar, de multe ori, nu este atât de simplu, iar terminologia în teologia sistematică este unul dintre factorii care complică acest întreg proces.

Pentru a înțelege modul în care stau lucrurile, trebuie să ne amintim că relațiile între termeni și concepte în Scriptură sunt foarte complexe. Printre altele, mulți termeni din Biblie pot semnifica un concept, iar un termen poate semnifica mai multe concepte. Aceste conexiuni multiple variază de la un loc la altul în Scriptură și, uneori, sunt foarte derutante. Totuși, prin contrast, teologii sistematici au dezvoltat o terminologie tehnică pentru a evita acest gen de ambiguități. Au creat termeni special definiți, încât să exprime un singur concept teologic. În sensul acesta, în teologia sistematică există o corespondență biunivocă între termeni și concepte.

Diferența aceasta între termeni și concepte în teologia sistematică duce la o observație foarte importantă. La nivelul terminologiei, sistematicienii exercită libertate terminologică. Ei nu caută să conformeze expresiile teologice expresiilor biblice, ci folosesc termenii biblici cu sensul lor propriu. De asemenea, ei întrebuințează termeni extra-biblici și chiar combinații între aceștia și cei biblici.

În același timp, la nivelul conceptelor, teologii sistematici buni caută mereu conformarea lor cu Scriptura. Ei se străduiesc să înțeleagă ideile pe care le învață Biblia și să le explice în propria lor terminologie. Cu toate că manifestă libertate în terminologie, sistematicienii au în vedere concordanța conceptelor.

Această distincție fundamentală ne ajută să înțelegem de ce termenii tehnici din teologia sistematică pot să dezvolte dar și să limiteze exegeza Scripturii. Pe scurt, atunci când ținem cont de distincțiile dintre libertatea terminologică și concordanța conceptuală, capacitatea noastră de a selecta pasajele adecvate pentru anumite subiecte se va dezvolta semnificativ. Dar, când uităm această distincție, abilitatea noastră de a face această selecție în mod corect va fi mult limitată. Să vedem cum ne ajută în exegeză înțelegerea libertății terminologiei și a concordanței conceptuale în teologia sistematică.

Punctul forte

Din nefericire, mulți comentatori sau exegeți ai Scripturii operează adesea într-un mod care poate fi descris ca fiind exagerat de restrictiv. Ei presupun greșit că un pasaj din Scriptură vorbește despre un concept teologic numai dacă acel pasaj folosește termenul tehnic pe care ei îl asociază subiectului respectiv. Dacă un anumit termen teologic special, de obicei o expresie tehnică din teologia sistematică, nu apare într-un pasaj, atunci ei exclud în mod eronat acel pasaj.

În realitate, sistematicienii nu trebuie să fie prea restrictivi, ci suficient de selectivi în analiza Scripturilor. Ei pot face acest lucru ținând cont de faptul că scriitorii biblici abordează diverse subiecte folosind tot felul de termeni, chiar și atunci când expresiile lor nu se potrivesc termenilor tehnici ai teologiei sistematice. Din acest motiv, atunci când teologii sistematici se îndreaptă spre Scriptură pentru informații asupra unui subiect, trebuie să fie atenți să nu fie prea restrictivi, prin urmărirea anumitor cuvinte, ci să studieze acele pasaje care abordează concepte relevante.

De exemplu, în lecția de față am văzut că Scripturile folosesc mai mulți termeni pentru a descrie conceptul sau doctrina despre regenerare. Transformarea inițială a unei persoane din moarte spirituală la viață în Hristos este numită “regenerare/înnoire” numai în Tit 3:5. Însă, dacă teologii se limitează la doar la acest pasaj, fiindcă termenul lor tehnic nu este folosit și în alte locuri, atunci nu vor afla multe lucruri despre acest subiect, prin exegeza Scripturii. Învățătura Bibliei despre subiectul aducerii unei persoane din moarte la viață în Hristos nu se rezumă la termenul regenerare. Scripturile vorbesc despre aceeași doctrină teologică folosind termeni precum “omul nou”, “născut de sus”, “născut din nou”, etc. Pasajele care utilizează expresia, “omul nou”, nu trebuie să fie catalogate ca reprezentând o doctrină diferită, nici versetele cu expresia “născut de sus” sau “născut din nou”. Toate acestea vorbesc despre același subiect teologic. De fapt, există pasaje care vorbesc despre acest subiect sau concept fără să folosească măcar un anumit cuvânt sau o expresie specifică. Atunci când sistematicienii țin cont de libertatea terminologică și caută concordanta conceptuală față de Scriptură, pot învăța despre regenerare dintr-o multitudine de pasaje. Astfel, pot fi mult mai comprehensivi în studiul învățurii Scripturilor despre conceptul transformării inițiale, indiferent de modul în care este exprimat în Biblie.

Piedici

Deși e adevărat că ținând cont de libertățile terminologice și de concordanta conceptuală din sistematică ne poate îmbunătăți exegeza, omiterea acestui fapt poate de asemenea să limiteze interpretarea noastră a Scripturii. Deși, acest lucru poate fi adesea adevărat, dar un mod obișnuit în care termenii tehnici împiedică sau limitează exegeza este ceea ce am putea numi “generalizarea exagerată”.

“Generalizarea exagerată” este una dintre problemele generate în exegeză prin termenii tehnici din teologia sistematică, în felul următor: când studenții învață terminologia specială din sistematică și o descoperă a fi foarte utilă, încearcă să găsească definițiile tehnice în orice loc unde apar respectivele expresii în Scriptură. Ei presupun

greșit că orice pasaj în care apare un cuvânt, abordează același subiect teologic sau doctrină.

Dar, dacă ținem cont că sistematicienii practică libertatea terminologică și caută numai concordanța conceptuală cu Scriptura, putem evita “generalizarea exagerată” și putem realiza o selectare adecvată. Cu alte cuvinte, vom fi mai bine echipați să alegem acele porțiuni ale Scripturii care abordează efectiv subiectul sau doctrina vizată.

De exemplu, să luăm în considerare ce am observat în lecția aceasta despre termenul “justificare”. În teologia sistematică protestantă tradițională acesta face referire la conceptul declarației inițiale de neprihănire, care se produce prin credință, fără fapte, atunci când neprihănirea lui Hristos este atribuită unei persoane care crede. Această definiție tehnică a justificării este atât de proeminentă în teologia sistematică, încât e ușor să se aștepte ca orice verset cu termenul “justificare/îndreptățire” sau *dikaioo*, să se refere la aceeași doctrină. Astfel, comentarii sau exegeții fie își impun înțelesul lor tehnic al justificării asupra pasajelor unde el nu înseamnă aceasta sau modifică doctrina tradițională despre justificare, ca să se potrivească în mod eronat pasajelor selectate. Am văzut că Iacov 2:24 folosește termenul “justificare” sau *dikaioo* într-un mod diferit de teologia sistematică tradițională. Din nefericire, unii teologi au crezut că, datorită faptului că termenul “justificare” apare și în pasajul acesta, el tratează doctrina despre justificare din teologia sistematică. Ca urmare, ei confundă doctrina justificării cu multele uzanțe ale termenului aferent în Scriptură.

Însă noi trebuie să-l înțelegem pe Iacov mai degrabă la un nivel conceptual, decât la un simplu nivel verbal. Doar pentru că termenul “justificare” apare în acest pasaj sau în altele, nu înseamnă că trebuie să permitem impunerea forțată a doctrinei despre justificare din teologia sistematică.

Deoarece sistematicienii manifestă libertate terminologică și caută concordanța conceptuală cu Scriptura, trebuie să fim atenți ca niciodată să nu aplatizăm întrebunțarea diversă a termenilor în Scriptură. Lucrul acesta ar îngreuna cu mult exegeza noastră. Într-adevăr termenii tehnici din teologia sistematică pot fie să îmbunătățească, fie să limiteze utilizarea tuturor celor trei resurse teologice. Termenii tehnici sunt de valoare pentru trăirea creștină, interacțiunea în comunitate și exegeza Scripturii, dar ei prezintă și pericole care trebuie să fie evitate, atunci când facem uz de aceste resurse teologice majore.

CONCLUZIE

În lecția aceasta am analizat câteva dimensiuni ale termenilor tehnici în teologia sistematică, am dobândit o direcție sau privire de ansamblu în privința a ce sunt și cum se potrivesc în cadrul întregului proces al sistematicii. Am văzut cum își alcătuiesc sistematicienii terminologia tehnică de specialitate și am analizat câteva valori și pericole pe care le prezintă termenii tehnici.

În continuarea acestei serii despre fundamentele teologiei sistematice, vom vedea adesea relevanța a ceea ce am învățat despre termenii tehnici. Învățarea vocabularului special al sistematicii și a modului în care să fie întrebunțat cu înțelepciune poate fi unul dintre lucrurile cele mai utile pe care le poate face un teolog. Având un fundament solid

În aceste privințe, putem dezvolta o teologie sistematică ce Îl va onora pe Dumnezeu și va zidi Biserica Sa.